

Al. g. 36.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o preliminarzu funduszu szkolnego krajowego na rok 1887.

Wysoki Sejmie!

Do preliminarza funduszu szkolnego krajowego, który stanowi część integralną preliminarza funduszu krajowego na rok 1887. Wydział krajowy uważa za potrzebne dodać niektóre uwagi i objaśnienia, które zwyczajem od paru lat przyjętym przedkłada Wysokiemu Sejmowi w osobnem sprawozdaniu.

Przedewszystkiem co do formy, w jakiej preliminarz wydatków funduszu szkolnego krajowego na rok 1887. został ułożony, nadmienić należy, że wprowadzono zmianę w układzie według wskazówek i wzoru zeszłorocznej komisji budżetowej, rozdzielając wszystkie wydatki funduszu szkolnego krajowego na dwa główne działy i umieszczając w dziale I. zasiłki dla funduszy szkolnych okręgowych, w dziale II. zaś wydatki własne funduszu szkolnego krajowego.

Wynik ogólny preliminarza funduszu szkolnego krajowego na rok 1887. przedstawia się w cyfrach następujących:

Wydział krajowy preliminarzuje:

Wydatki w sumie	.	.	.	.	667.320 zł.
Dochody w sumie	.	.	.	.	287.496 „
Niedobór do pokrycia z funduszu krajowego	.	.	.	.	<u>379.824 zł.</u>
Na rok 1886. uchwalił Wysoki Sejm:					
Wydatki w sumie	.	.	.	.	638.246 zł.
Dochody w sumie	.	.	.	.	278.238 „
Niedobór	.	.	.	.	<u>360.008 zł.</u>
Z porównania okazuje się na rok 1887. niedobór większy o	.	.	.	.	<u>19.816 zł.</u>

Główną przyczyną tego wyższego niedoboru są zwiększone wydatki z powodu zakładania nowych szkół, których w r. 1887. przybywa 154, dalej wydatek 4.000 zł. a. w. na konferencyą krajową nauczycieli, która w myśl ustawy państwowej z 2. Maja 1883. §. 46. odbywać się winna raz na lat sześć i właśnie na rok 1887. przypada. Te dwie przyczyny w połączeniu z naturalnym wzrostem wydatków na płace z powodu przybywających nauczycielom dodatków

pięcioletnich i podwyższaniem płac w uwzględnieniu wyjątkowych okoliczności, tłumaczą dostatecznie, dlaczego wydatki na rok 1887. preliminowane są w kwocie około 30.000 zł. wyższej niż uchwalona na r. 1886.

A) Wydatki:

Rada szkolna krajowa zapreliminowała wydatki w kwocie:	708.594 zł.
Wydział krajowy preliminuje	667.320 „
a przeto mniej o	41.274 zł.
która to kwota przedstawia sumę skreśleń przez Wydział krajowy dokonanych.	
Skreślenia poczyniono w następujących Rubrykach:	
Rubryka II. „Mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe“ Rada szkolna preliminuje	33.626 zł.
Wydział krajowy ze względu na wynikłość z r. 1885. preliminuje	33.000 „
a przeto mniej o	626 zł.
Rubryka III. „Przybory naukowe“.	
W tej rubryce Rada szkolna preliminuje w tym roku	16.688 zł.
podczas gdy kwota na rok 1886. uchwalona wynosiła	10.185 „
a wynikłość z r. 1885. tylko	9.923 „

Rada szkolna krajowa w swem piśmie do preliminarza dołączonem uzasadnia tę wyższą kwotę brakami jakie sprawdzono porównując przybory naukowe rzeczywiście istniejące z normą ustanowioną w §. 77. regulaminu szkolnego. Z tego porównania wynika według Rady szkolnej, że szkołom brakuje jeszcze przyborów naukowych za 165.433 zł., otóż te rzekomo brakujące szkołom przybory naukowe zamierza Rada szkolna zakupić w ciągu lat 20 i preliminuje na ten cel 5% powyższej sumy w kwocie 8.270 zł. Dalej preliminuje Rada szkolna 2% powyższej sumy w kwocie 3.300 zł. jako procent zużycia przyborów już istniejących, których wartość przeto także w sumie 165.433 zł. przyjmuje. Wreszcie żąda 5.250 zł. na sprawienie przyborów dla szkół nowo założonych. Wszystko to razem czyni 16.688 zł.

Wydział krajowy nie mógł tego sposobu obliczenia przyjąć za podstawę, a to z następujących powodów: Na sprawienie przyborów naukowych wydano według zamknięć rachunkowych po koniec r. 1885. ogółem 132.764 zł. 83 ct.

Pragnąc Wysokiemu Sejmowi zdać sprawę, jaki użytek zrobiono z tej sumy, a oraz mieć podstawę do zapreliminowania odnośnej pozycyi preliminarza na rok 1887. zażądał Wydział krajowy pod dniem 29. Października 1885. do L. 55.520 od Rady szkolnej krajowej nadesłania inwentarza przyborów szkolnych i naukowych. Rada szkolna w odpowiedzi na to żądanie oznajmiła, że wprawdzie nadesłano jej owe inwentarze, gdy jednak nie dają one możliwości nabycia należytego poglądu na istotne potrzeby szkół pod względem uzupełnienia przyborów naukowych, przeto nie przedkłada ich Wydziałowi krajowemu, lecz zwraca Radom szkolnym okręgowym z poleceniem uporządkowania inwentarzy w myśl §. 77. regulaminu i wedle wykazów tabelarycznych.

Te wykazy tabelaryczne przedłożyła Rada szkolna krajowa jako alegat do preliminarza wydatków na r. 1887. i na nich to opiera się żądanie uzupełnienia przyborów naukowych zakupieniem brakujących za 165.433 zł. Wszelako potrzeba tego uzupełnienia może być ocenioną tylko przez porównanie przyborów już istniejących z przyborami według regulaminu szkolnego wymaganiami, a do tego porównania konieczne są potrzebne owe inwentarze, których dotychczas nie przedłożono. Także kwota z tytułu procentu zużycia, rzekomo potrzebna, da się dokładnie obliczyć tylko wtedy, jeżeli wartość zakupna przedmiotów inwentaryalnych będzie wiadomą. Z tych powodów Wydział krajowy nie mógł przyjąć sposobu obliczenia przez Radę szkolną proponowanego, lecz w braku innej podstawy musiał wziąć przeciętny wydatek, jaki według zamknięć rachunkowych z lat 1884. i 1885. z tego tytułu na jedną szkołę wypadał. Ten przeciętny

koszt, wynoszący 3 zł. 65 ct. pomnożony przez ilość szkół, jaką Rada szkolna na rok 1887. bez szkół miasta Lwowa wykazuje t. j. przez 2.989 daje 10.910 zł. i taką też kwotę Wydział krajowy w Rubr. III. preliniuje, skreślając w tej Rubr. kwotę 5.778 zł.

Rubr. IV. „Konferencye okręgowe“ preliniuje Rada szkolna 17.570 zł. Wydział krajowy biorąc za podstawę wynikłość z lat 1884. i 1885., który wykazuje przeciętny wydatek na jedną szkołę 5 zł. 30 ct. wstawia w tej rubryce do preliminarza dla 2.989 szkół 15.842 zł. czyli mniej o 1.728 zł.

Rubr. VI. „Rozmaite wydatki“ z zapreliminowanych przez Radę szkolną 9.753 zł. skreślił Wydział krajowy 6.090 „

jako koszta prowadzenia rachunków funduszków szkolnych okręgowych. Sprawa tych kosztów, jak to w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego (str. 86) przytoczono, jest przedmiotem sporu w Trybunale administracyjnym.

Rubr. VII. „Utrzymanie szkół nowych“ preliniuje Rada szkolna krajowa 14.538 zł. Wydział krajowy opierając się na cyfrze prelininowanej w r. 1886., a wynoszącej w przecięciu dla jednej szkoły 146 zł. 10 ct., preliniuje dla 42 szkół nowych, które już z dniem 1. września 1887. w życie wejść mają $146 \cdot 10 \times 42 =$ 6.136 zł. czyli mniej o 402 „

Rubr. VIII. „Płace nauczycieli i nauczycielek nadetatowych“ Rada szkolna krajowa preliniuje 133.650 zł.

Ze względu na wynikłość z r. 1885. wynoszącą łącznie z wynikłością obecnej Rubr. X. (wynagrodzenia za godziny nadobowiązkowe) 118.206 zł., tudzież na przeciętną wynikłość z trzech lat ostatnich wynoszącą 108.594 zł. wstawia Wydział krajowy w tej rubryce tylko 110.000 zł. przeto mniej o 23.650 „

Rubr. XXI. „Potrzeby szkół ogólnej natury“. Rada szkolna preliniuje na potrzeby ogólne szkół 1.000 zł. na konferencyę krajową nauczycieli 4.000 „ i jako wydatek nadzwyczajny na wydanie podręcznika dla nauki dopełniającej 3.000 „

Dodatkowo zażądała Rada szkolna krajowa odezwą z 19. Października 1886. L. 13.786 wstawienia do preliminarza jeszcze kwoty 3.060 „

na wydanie podręcznika dla nauki dopełniającej w języku ruskim — razem 11.060 zł. z czego jako wydatek nadzwyczajny na wydanie owych podręczników 6.060 „

Wydział krajowy oznajmił Radzie szkolnej krajowej odezwą z dnia 16. Listopada 1886. L. 55.214, że tej kwoty 6.060 zł. do preliminarza wstawić nie może, ponieważ żadna ustawa ani uchwała sejmowa nie nakłada na fundusz szkolny krajowy obowiązku łożenia na wydawnictwa książek dla szkół ludowych, a zarazem przypomniał Radzie szkolnej, że na mocy kontraktu zawartego dnia 22. Lutego 1878. między c. k. Prokuratorem Skarbu działającą w imieniu c. k. Dyrekcyi nakładu książek szkolnych w Wiedniu, a Zakładem narodowym im. Ossolińskich we Lwowie, ten ostatni jest obowiązany do wydawnictwa książek szkolnych i środków naukowych, które do użytku w szkołach ludowych w Galicyi z W. Ks. Krakowskiem jako w obrębie administracyjnym galic. Rady szkolnej krajowej są przepisane. Nadmienić wypada, że kontrakt ten nie tylko nie nałożył na fundusz szkolny krajowy żadnych ciężarów z powodu wydawnictwa książek dla szkół ludowych, ale przeciwnie zapewnił mu na pierwszych lat 10 część czystego zysku w kwocie 2,835 zł., która to kwota przy odnowieniu kontraktu na następne 10 lecie z pewnością znacznie podwyższoną zostanie.

Skreślił więc Wydział krajowy w tej Rubr. 6.060 zł. a względnie 3.000 zł. w preliminarzu Rady szkolnej krajowej umieszczone i wstawił tylko wydatki zwyczajne 5.000 zł.

z której to kwoty 4.000 zł. na konferencję krajową nauczycieli w myśl ustawy państwowej z 2. Maja 1883. Nr. 53. Dz. u. p. przypada.

B Dochody.

W tym dziale preliminuje Wydział krajowy na rok 1887	287.496 zł.
w roku 1886. uchwalono	<u>278.238 „</u>
Na rok 1887. preliminuje się więcej	9.258 zł.
Do wyjaśnień, w samym preliminarzu zawartych dodaje, Wydział krajowy, co następuje: Preliminowana nadwyżka dochodów w porównaniu z rokiem 1886. o	9.258 zł.
tłumaczy się głównie tem, że w Rubr VII. poz. 25. z tytułu zwrotów należących się funduszowi szkolnemu krajowemu od funduszków szkolnych okręgowych, zapreliminowano na rok 1887.	160.000 zł.
podczas gdy na rok 1886. uchwalono tylko	<u>150.000 „</u>
Zapreliminowano więc na rok 1887. więcej o	10.000 zł.
a to głównie na podstawie wynikłości z r. 1885., która wynosi	176.038 „
Wprawdzie suma należytości z tytułu tych zwrotów, która z końcem Grudnia 1885. r. wynosiła	427.270 zł.
zmniejszyła się po koniec Października 1886. na	315.530 „
wszelako suma ta zwiększy się przez nadwyżki zasiłków w r. 1886. udzielonych co najmniej do 400.000 zł., zaczem w r. 1887. przy rozbudzonej energii w ściąganiu tych zwrotów i w obec znacznie w tym roku lepszych stosunków — można mieć nadzieję, że preliminowana kwota dochodu nie zawiedzie.	

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki krajowego funduszu szkolnego na rok 1887. w kwocie	667.320 zł.
Dochody tegoż funduszu na rok 1887. w kwocie	287.496 zł.

Z Rady Wydziału krajowego Król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 16. Listopada 1886.

Przewodniczący i sprawozdawca:

Oktaw Pietruski w. r.